న్యాయం

"నేనీ అన్యాయాన్ని వొప్పుకోను పెద్దమ్మా! వొప్పుకోనంటే వొప్పుకోను" అంది పంచరత్న మళ్ళీ.

"వొప్పుకోకుంటే దిక్కులేని కోర్టులో దావా యేసుకోమనిజెప్పు తిమ్మక్కా" అన్నాడు రాజయ్య నీరసంగా నవ్వుతూ...

యిటీవలే వెల్లవేసుకున్న కొత్తయిల్లు మొదటిసారిగా పౌడరు రాసుకున్న పల్లెటూరి పిల్ల ముఖంలా యెబ్బెట్టుగావుంది. యింటిలోపల పరిచిన చలువరాతి బండలపైన యింకా యిసుకా, సిమెంటూ అతుక్కునే వున్నాయి. పొద్దున జరిగిన గృహప్రవేశపు హోమం తాలూకూ మసిమరకలు హాలులోపలి చలువరాళ్ళపైన యింకా మిగిలేవున్నాయి. గోడలపైన పసుపురంగు చేతిముద్రలు స్పష్టంగా కనబడుతున్నాయి. యింటిముందు పగిలిన గుమ్మడికాయముక్కలు చెల్లా చెదురుగా పడివున్నాయి.

చీకటి చిక్కనౌతున్న కొద్దీ శేషాద్రికొండలు నల్లబారిపోతున్నాయి. కొండపైన మెట్లదారివెంట వెలుగుతున్న దీపాలు ఆకాశంనుంచీ దిగివస్తున్న నక్షత్రాల్లా కనబడుతున్నాయి. కొండ శిఖరంపైన వెలుగుతున్న తిరునామాలూ, శంఖుచక్రాలూ ఆకాశంలో వేలాడుతున్నట్టుగా భ్రమను కలిగిస్తున్నాయి.

కొండపాదాల దగ్గరినుంచీ పెరుగుతున్న వూరు దీపాల చెరువులా కనబడుతోంది. వూరిని దూరంగా విసిరేసినట్టున్న కృష్ణానగర్‌లో దూరదూరంగా కడుతున్న యిండ్లలో దీపాలు బెరుకుగా వెలుగుతున్నాయి.

"గృహ ప్రవేశాలప్పుడు యింటిగల్లోళ్ళు యిచ్చిన యినాందుడ్డును కొందురు మేస్త్రీలు కూలీలకు పంచనుగూడా పంచరు. ఆకాడికీ పెద్ద మేస్త్రీ మునిరత్నంరెడ్డే మేలు. వాడా జోగల్దానితో కాపరమే పెట్టేసుండాడు. అందుకే దానికి ముగ్గురు కూలీల భాగం పెట్టినాడు. అది వానిష్టం. దీంట్లో నీ మొగుడు చేసిన తప్పేముండాది? అనావస్యంగా నువ్వు అలిగి పొద్దన్నించీ తిండి తినకుండా ఆ మనిషిని సాపిస్తావుండావు. యిదేమాత్రం న్యాయంగాలేదు" అంటూ ముసలి తిమ్మక్క వక్కాకుతో యెర్రబడిన నోరుతెరిచి, డొర్రలుపడ్డ పలువరస వూగుతుండగా దబాయించింది.

యింటిముందు, ముసలివాడి దుబ్బుతలలాగున్న వాచ్‌మేన్ గుడిసెపక్కన, వెదురుకొయ్యపైన వేలాడుతున్న దీపం వొంటరితనంతో తెల్లబోతోంది. హాల్లో గుడ్డిదీపం కింద పుస్తకాల సంచులు పెట్టుకుని కూర్చున్న పిల్లలిద్దరూ నవ్వుకుంటూ గిచ్చులాడుకుంటున్నారు.

"ఆ మేస్త్రీ అన్యాయంగా పంచిన దుడ్డెందుకు తీసుకోవాల్ల? దాన్ని ఆ మనిషి మూతిపైనే యిసిరిగొట్టేసుండాల్ల..." వెలిసిన చీర చిగులుకున్న మొగలిపొదలాగున్న పంచరత్న రవాటించింది.

"వింకానికి పోతే ఆ రెండునూర్లు గూడా రావు. ఆ దుడ్డుంటే పిల్లకాయిల యిస్కూలు ఫీజుకైనా పనికొస్తాది" సన్నగా, పొడుగ్గా విరిగిన కొడవలిలాగున్న రాజయ్య ముఖం ముడుచుకున్నాడు.

పూరకుక్కొకటి తోకాడించుకుంటూ వచ్చి వాచ్‌మేన్ గుడిసెముందు పడుకొంది. చీర రొంపిలోని వక్కాకు తిత్తిలోంచీ గుప్పెడు పొగాకు దుగ్గతీసి నోట్లో పోసుకున్నాక "మన గ్రహచారం బాగునుంటే యీ మాదిరి మేస్త్రీ చేతల్లో పడుండము. వీనిది పోసుగోలుబుద్ధి. సంపాయించిందంతా ఆ జోగల్దాని యెదాన పోస్తావుండాడు. కట్టుకున్న పెండ్లానికి అన్యాయం చేస్తావుండాడు. యిదేమని అడిగే నాథుడెవడుండాడు?" అని ఆక్రోశించింది తిమ్మక్క.

నీళ్ల బక్కెట్టుముందు కూర్చుని ముఖం కడుక్కుంటూ "ఆ బేవార్సు మనిషి అందురూ ఆ మాదిరి యిడిచేసిన ఆడోళ్ళే ననుకుంటావుండాడు. ఆపొద్దు నాతో సరాయించబొయినాడు. చేతిలోవుండే పారతో చెక్కేస్తానన్నా. అప్పుటినించీ నామింద గుర్రుగావుండాడు. కావాలని నా ముందర దాన్ని నెత్తికెక్కించుకోని కులకతా వుండాడు. తూతూ! నీతీజాతీలేని జన్మం..." అంది పంచరత్న.

"వాడా పొద్దులేచిన టయిం బాగుండాది. లేకపొయ్యుంటే వానికి కట్టకింద పల్లెలో చెంగల్‌రెడ్డికి జరిగిన శాంతి జరిగుణ్ణు. యీ తావులో నాకు నూకలు మిగిలుండవు" రాజయ్య పంచరత్నకేసి క్రీగంట చూస్తూ నవ్వబోయాడు.

తిమ్మక్క ముళ్ళకంపల వెనక వుమ్మేసి వస్తూ "కట్టకింద పల్లె... చెంగల్‌రెడ్డి... ఆడేం జరిగిందో చెప్పు చెప్పు అయిలూ!" అని ఆశక్తిగా అడిగింది.

రాజయ్య కవ్విస్తున్నట్టున్న నవ్వు నవ్వి "వాని వొళ్ళంతా కాకెదురు బర్రలతో వాతలు తేలిపొయినాయి" అన్నాడు.

తిమ్మక్క వరండామెట్ల దగ్గరికొచ్చి కూలబడుతూ "యెవురూ కొట్టింది? నీ పెండ్లామేనా?" అని ప్రశ్నించింది.

"యింకెవురు? ఆపొద్దు యీపిల్ల ఆ చెంగల్‌రెడ్డి పెండ్లాంచీర – కొత్తదేలే– కట్టుకోని సాకిరేవునించీ పోతావునిందిలే! వాడొచ్చి చెయ్యిపట్టుకోబొయినాడంట! నాపెండ్లాం చీరగట్టుకోనుంటే నా పెండ్లామే అనుకున్నానని వగలుబొయినాడంట! యీ పిల్ల చేతల్లో వుండే కాకెదురుబర్రలతో వాయించేసింది. వాడు నిలువెత్తు మొగోడు. అయినా యిది ఆ మాదిరిగా తిరగబడితిందని వానికేం తెలుసు? వాడు వూపిరి తిప్పుకునే లోపల వొళ్ళంతా వాతలు తేలిపొయినాయి. వాడు తెపరాయించుకునేలోపల వూర్లోకి పరిగెత్తుకోనొచ్చేసింది" రాజయ్య పరవశంగా చెప్పుకుపోయాడు.

"అయితే అన్నిదెబ్బలు తిన్నాంక ఆ మనిషి గొమ్మునే వున్నాడా అయిలూ?" తిమ్మక్క వుత్కంఠనాపుకోలేక పోయింది.

"వూర్లో వుండే పెద్ద రైతు..... యినప్పెట్టెలనిండా దుడ్డుండే మనిషి... ఆడదాని దగ్గిర దెబ్బలు తిన్నానని చెప్పుకుంటే బొగిసానమని రంపు జెయ్యలేదు. కానీ మేమావూరు యిడిసిపెట్టే దాంకా ముంతపొగ బెట్టినాడు..." అన్నాడు రాజయ్య.

పంచరత్న కొంగుతో ముఖం తుడుచుకుంటూ ధీమాగా "వాని మొగం వాడేం చేస్తాడు? యింకేమీ చెయ్యలేక వాళ్ళ గుడ్డలు గట్టుకుంటా వుండామని పంచాయితీ పెట్టినాడు" అంది.

"ఆమాట నిజమేగదా! వాళ్ళ దుడ్డుబెట్టి తెచ్చుకున్న కొత్త గుడ్డల్ని మనం కట్టుకోని కులికేది అన్యాయమేకదా?" రాజయ్య భార్యకేసి సవాలు విసిరాడు.

"రెక్కలిరుచుకోని ఆ గుడ్డల్ని వుతికే చాకలోళ్ళకు వాటిమింద ఆమాత్రం అతికారం వుండదా పెద్దమ్మా? మనమొకటి రెండు దినాలు కట్టుకుంటే తప్పాచెప్పు?" పంచరత్న రెట్టించింది.

"మనం మనమని మనం చేసిందంతా న్యాయమంటే యేం బాగుంటుంది తిమ్మక్కా! వుతికిందానికి రైతులు మాన్యం బెడతానే వుండారు. ప్రతి దినమ్మా రేయిటాల అన్నమేస్తావుండారు. మోజు పడినప్పుడు వాళ్ళకు తెలవకుండా యెప్పుడో వొకరోజు వాళ్ళ గుడ్డలు కట్టుకుంటే పరవాలేదు. అట్లకాదని వాళ్ళ గుడ్డలు మాగ్గాడా సొంతమే అంటే రైతులు గొమ్మునుంటారా? తరమగొడతారు." రాజయ్య నిట్టూర్చాడు.

"ఛత్... వాళ్ళు తరిమేదేంది? అట్లాంటి మనుషులకు చాకిరి చేసేదే తప్పని మేమే వచ్చేసినాం" పంచరత్న కోపంతో పళ్ళు కొరుకుతూ భర్తకేసి వురిమిచూసింది.

యింటిముందు స్కూటరొకటివచ్చి ఆగింది. గుడిసెముందు పడుకున్న కుక్క పైకిలేచి తోకాడించసాగింది.

రాజయ్య పైకిలేచి నిల్చుని "రాండిసార్! యీ వేళప్పుడు వచ్చినారేంది?" అని అడిగాడు.

పొట్టిగా దిట్టంగా వున్న యువకుడు స్కూటర్‌ను వరండా ముందు ఆపి బీగం వేస్తూండగా, సన్నగా నాజూగ్గావున్న యువతి "గృహ ప్రవేశమయ్యాక మూడు దినాలు యింటి వోనర్లు యిక్కడ్నే పడుకోవాలంటున్నారు..." అంది.

స్కూటర్‌పైన్నుంచీ కిందికి గెంతిన అయిదారేళ్ళ అమ్మాయి "కిరణ్, లావణ్య యెక్కడ?" అంటూ ముందుకొచ్చింది.

యింటిగల్లావిడ తీసుకొచ్చిన ప్లాస్టిక్ చాపనూ, తలగడనూ అందుకుంటూ "అయితే యీరేత్రికి యిక్కడ్నే పండుకుంటారామ్మా మీరు?" అని అడిగింది పంచరత్న విస్తుపోయి చూస్తూ.

పుస్తకాల సంచులముందు నుంచీ పైకి లేచి వరండాలో కొచ్చిన పిల్లలిద్దర్నీ విసుగ్గాచూస్తూ "మీరంతా తోడుంటారు గదా! పర్వాలేదు... మూడురోజులేగదా? అడ్జెస్ట్ చేసుకుంటాం!" అంది యింటిగల్లావిడ. తరువాత హాలు లోపలికొచ్చి "రెండు నెలలవరకూ మంచిముహూర్తాలు లేవని యింటి పని పూర్తిగాకుండానే ఆదరాబాదరగా గృహ ప్రవేశం చెయ్యించేశారు. యింకా రూముల్లో బల్బులుగూడా వెయ్యలేదు. బాత్రూం కొళాయిలకు టాంకునుంచీ కనెక్షనయినా యిచ్చారోలేదో తెలియదు" అంటూ వాపోయింది. కిటికీలోంచీ బయట మోహరించిన చీకటిని భయంభయంగా చూశాక "సాయంత్రంకాగానే యీకిటికీల తలుపులన్నీ వేసెయ్యాలి... లేకపోతే యిలా దోమలన్నీ లోపలికొచ్చేస్తాయి. యెక్కడ పడుకోవాలిప్పుడు? హాల్లో మాత్రమే ఫేనుంది" అంటూ స్వగతంలా చెప్పుకుపోయింది.

ఆమె వెంటే నిల్చున్న పంచరత్న "ఆ ఫాను మాదేనమ్మా! పిల్లకాయిలు సీగటీగలతో అవస్తపడతావుండారు. యీ యింటికాడికి వాచ్‌మేన్‌గా వస్తానే మా యింటాయిన మా వూరికి పోయి, వాళ్ళ వాళ్ళ కరెంటంగిడినించీ పాతఫాను దీసుకోనొచ్చి బిగించినాడు. యిదొచ్చినాంకే పిల్లకాయిలు కండ్లమీద రెప్పేస్తావుండారు" అంది.

వరండామెట్లపైన కూర్చున్న పిల్లలు ముగ్గరిగోల పెద్దగా తయారౌతోంది.

"వాచ్‌మేను కోసరం పేరుకు గుడిసేస్తారు గానీ యెప్పుడూ దాంట్లో తావుండదమ్మా! యిప్పుడు గూడా గుడిసెనిండా సిమెంటు మూటలుండాయి. వాళ్ళ కుటుంబరం నలుగురూ, నేనొకతీ మొత్తం అయిదుమందీ యిప్పుడైతే యీ హాల్లో పడుకుంటావుండాం. యింతకు ముందయితే ఆ యిసికలో ఆ కంపలమధ్యనే దొర్లతా వుంటిమి" అంది తిమ్మక్క.

యింటిగల్లాయినతో మాట్లాడుతూ రాజయ్య వరండా పక్కనుంచీ మిద్దెమెట్లు యెక్కుతున్నాడు.

హాల్లోని వొంటరి ప్లాస్టిక్ కుర్చీలో కూచున్నాక "నువ్వు గూడా యిక్కడ్నే పండుకుంటా వుండావా?" అని కసిరింది యింటిగల్లావిడ.

తిమ్మక్క పెదవులు చెవులదాకా పాకేలా నవ్వి "దినమ్మా మా అగ్రారం పోయేసొచ్చేదానికంటే యిదే బాగుండాదమ్మా నాకు! ఆవూర్లో మాత్రం నాకెవురుండారు? వుండేది వొంటికట్టె. పగుల్లో కూలీ చేసుకుంటా వుండాను. రాత్రుల్లో యిక్కడ్నే పండుకుంటా వుండాను. పంచరత్న వండిందేదైనా నావరకూ మిగిలితే తింటాను. లేకపోతే రాజయ్య మెస్సునించీ తెచ్చిస్తాడు" అంది.

యింటిగల్లావిడ పాత దినపత్రికతో విసురుకుంటూ "యింకా తడిసిన గోడలనుంచీ సిమెంటు వాసనొస్తోంది" అంటూ నిట్టూర్చింది "తడిచీ తడిచీ మార్బులు ఫ్లోరింగు మంచు మాదిరి జిల్లు మనుంది. చుట్టూ యిండ్లు రాలేదు. యింకా కాంపౌండువాల్ కట్టలేదు. ఆ పక్కరూములో కిటికీలకు తలుపులు గూడా తగిలించలేదు. యీ మాదిరి వొకటి సగంగా వుండే యింట్లో మూడురాత్రులు నిద్ర చెయ్యాల్సిందేనంటారు. రాత్రుల్లో దొంగెవుడైనా పడి మెడలోవీ, చెవుల్లోవీ వొలుచుకోని బొయినా కాపాడే దిక్కులేదు..."

ముసలి తిమ్మక్క యింటిగల్లావిడ కెదురుగా నేలపైన చెత్తబుట్టలా కూలబడింది. పొగాకు దుగ్గును చప్పరిస్తూ "ఆ మెడలో వుండే నానుతాడు గూడా యింట్లోనే పెట్టేసి వచ్చుండగూడదాక్కా!" అంది. గోడకానుకుంటూ పెదవులు చప్పరించి "ప్చ్... పరవాలేదులేక్కా! మేమంతా వుండ్లా ... నీకేం బయింలేదు. రేత్రుల్లో నేనంత వొళ్ళు మర్చిపోయి నిద్రపొయ్యేదాన్ని గాదులే... చీమ చిటుక్కుమన్నా లేచి కుచ్చుంటాను. యీ రాజయ్య మాదిరి వాచ్‌మేన్ను నేను జూడలేదు. రేత్రుల్లో యెప్పుడు పిలిచినా పలకతాడు" అంది.

మిద్దెపైన్నుంచీ కిందికి దిగుతూ "యెనిమిదిన్నరవతోంది. పడకేస్తే డాలీ పడుకుంటుంది" అన్నాడు యింటిగల్లాయిన.

"హాల్లో ఫానుకింద చెత్తచిమ్మాలి" అంటూ యింటిగల్లావిడ పంచరత్నకేసి చూసింది.

"మీరు యిక్కడ ... పండుకుంటారా... క్కా" పంచరత్న కళ్ళార్పడంసైతం మరచిపోయి యింటిగల్లావిడనే చూడసాగింది. రాజయ్య భార్యకేసి తిరిగి చూశాక, ముఖం

వెలవెలబోతూండగా "యిక్కడ... పండుకోండి సా... మ్మేయ్... పొరకెత్తుకోని ఆ ఫానుకింద చెత్తదోయ్..." అన్నాడు. ముసలి తిమ్మక్క " యీ మూడు దినాలూ మేము ఆ పక్కన వరండాలో పండుకుంటాంలేక్కా..." అంటూ చేతులు నేలపైన వూన్చుకుని, నడుమును పైకెత్తి గొల్లభామపురుగులా నిలబడింది.

యింటిగల్లావిడ కుర్చీని వరండాలోకి లాక్కుని కూర్చున్నాక "డాలీ! నువ్విలారా!" అని పిలిచింది. మెట్లపైన కూచున్న డాలీ తిరిగి చూడలేదు.

పెద్దగా ఆవులిస్తూ హాల్లోకొచ్చిన యింటిగల్లాయిన "యీపొద్దు బాంకులో పని హెవీ అయింది. డామ్‌టయర్డ్... నొద్రొస్తావుంది" అన్నాడు. తరువాత యధాలాపంగా "మీరంతా అన్నాలు తిన్నారా రాజయ్యా?" అని అడిగాడు.

"పిల్లకాయలిద్దరూ తిన్నారుసా... మొగుడి పైన అలిగి ఆ పెండ్లామూ, పెండ్లాం తినలేదని యీ మొగుడూ - వీళ్ళిద్దరూ మాత్రం యింకా తినలేదు సా..." అంది తిమ్మక్క పిర్యాదుచేస్తున్న ధోరణిలో. రాజయ్య ఆమెను మాట్లాడవద్దన్నట్టుగా సైగచేశాడు. పంచరత్న విసురుగా హాల్లో చిమ్మసాగింది.

"పెద్ద మేస్త్రీ మీరిచ్చిన యినాం దుడ్డును వలపక్షంగా పంచినాడు సా... యిచ్చినదుడ్డు తక్కవైనా యీ వాచ్‌మేను తీసుకున్నాడు. అందుకని ఆ పిల్ల మొగుడిపైన అలిగింది" అంటూ అడగని ప్రశ్నకు తిమ్మక్క సమాధానం చెప్పింది.

"ముందు తినేసి రండి పంచరత్నా! గృహప్రవేశం జరిగిన యిల్లు... మొదటిరోజు యిక్కడెవ్వరైనా పస్తులుండడం మంచిది గాదు" అంది యింటిగల్లావిడ కోపంగా.

తిమ్మక్క మళ్లీ వరండామెట్లపైన సర్దుకుని కూచుంటూ వెళ్ళి తినమన్నట్టుగా రాజయ్యకు సైగచేసింది. అతను నీరసంగా నవ్వబోయాడు.

ఫానుకింద చాపను పరిచాక "ఆడింది చాలు... యిక వచ్చి పడుకో డాలీ!" అంది యింటిగల్లావిడ పుల్ల విరిచినట్టుగా.

"రేయ్! మీరు లేచిరాండి..." పంచరత్న తన పిల్లల్ని గద్దించింది.

"అక్కచెప్పింది యినబళ్ళేదా నీకు? ముందుగా రెండు కవళాలు తినేసి రాబోండి యిద్దరూ... పిల్లకాయిలు గూడా పండుకుంటారు" అంటూ తిమ్మక్క కసిరింది.

రాజయ్య పిల్లల పుస్తకాల సంచులెత్తుకుని గుడిసె దగ్గరికి నడచాడు. పంచరత్న చాటలోని దుమ్మును దూరంగా పడేశాక గుడిసెవైపుకు కదిలింది.

యింటిచుట్టూ పొదల్లోంచీ కీచురాళ్ళు అరుస్తున్నాయి. వూళ్లో యెక్కడినుంచో అంబులెన్సు హోరను వినబడుతోంది. ఆకాశంలో పరిగెడుతున్న రెండు విమానాలు నక్షత్రాల్లా కనబడుతున్నాయి. గుడిసెముందు వెదురు కర్రపైన వెలుగుతున్న దీపంచుట్టూ రెక్కల పురుగులు ప్రదక్షిణాలు చేస్తున్నాయి.

"డాలీ, వచ్చి పడుకో" యింటి గల్లావిడ అసహనంగా పిలిచింది.

గుడిసెలోంచీ పాత బొంతను తీసుకొచ్చి వరండాలో పరస్తూ" నువ్వుపోయి పండుకోబోమ్మా! రేయ్, మేయ్... మీరిట్లొచ్చి పండుకోండి" అని పిల్లలు ముగ్గురితోనూ మాట్లాడింది పంచరత్న.

"యీ ఫేనింత పెద్దగా సౌండు చేస్తోంది. దీనికింద నిద్రెలా పోవటం?" అంటూ హాల్లోంచీ యింటిగల్లాయిన వాకబుచేశాడు.

తిమ్మక్క గుడిసెకేసి చూశాక " యీడ వొగటే చీగిటీగలుసా... అది తిరగతావుంటేనే కునుకు పట్టేది..." అంది.

గుడిసెలోంచీ సవకంతో చేయి తుడుచుకుంటూ బయటికొచ్చిన రాజయ్యతో 'తినిందా?' అని అడుగుతున్నట్టుగా సైగచేసింది తిమ్మక్క. అతను తల అడ్డంగా వూపుతూ వచ్చి వరండాలో కూర్చున్నాడు.

"డాలీ, వచ్చి పడుకో" యింటిగల్లాయిన గొంతు టంగుమని మోగింది.

డాలీ ముఖం ముడుచుకుని లేచి వెళ్ళిపోయింది. మిగిలిన పిల్లలిద్దరూ బొంతపైకి చేరారు.

రాజయ్య సవకాన్ని నోటికడ్డంగా పెట్టుకుని "దీంతో చచ్చేచావొచ్చి పడింది" అన్నాడు. తిమ్మక్క పక్కకువొంగి "యేందీ... యినబళ్లేదు..." అని అడిగింది.

"నీకు చెవుడు. దానికి తిమురు" అంటూ రాజయ్య వురిమిచూశాడు. జేబులోంచీ బీడీ తీసినోట్లో పెట్టుకున్నాడు. హాల్లోకి తొంగి చూశాక బీడీని తీసి మళ్ళీ జేబులో పెట్టుకున్నాడు.

బొంతపైన పడుకున్న పిల్లలిద్దరూ యెందుకో పెద్దగా నవ్వుతున్నారు.

"రేయ్! గొమ్మునా నోర్మూసుకోని పండుకోండి. కూతినబడిందంటే తోలు వలిచేస్తా" రాజయ్య కోపంగా అరిచాడు.

"మిషనేసి యీ సీసాలోకి నీళ్ళు పట్టు రాజయ్యా! తాగటానికి నీళ్ళు కావాలి" అంది యింటిగల్లావిడ.

రాజయ్య మిషన్ మీటనొక్కి బోరింగు దగ్గరున్న కొళాయిలోంచీ సీసాలోకి నీళ్ళు పట్టాడు.

"ముందుగా వాటర్ ఫిల్టర్ తెప్పించండి. యీ బోరింగు నీళ్ళు తాగితే యేం జబ్బులొస్తాయో!" యింటి గల్లావిడ విసుక్కొంది.

"యీ బోరింగునీళ్ళు టెంకాయనీళ్ళ మాదిరిగా తియ్యంగా జమ్మనుంటాయక్కా!" అంది తిమ్మక్క.

"నీళ్ళు పట్టాక బోరింగాపేసేయ్ రాజయ్యా! హాల్లో లైటుగూడా తీసెయ్... బయిటుండే లైటు చాలు" అన్నాడు యింటిగల్లాయిన.

దీపం తీసేయగానే హాలులోపలికి చీకటి దూరేసింది. గుడిసెముందున్న దీపం పహరాగాయడం మొదలుపెట్టింది. వరండాలో పడుతున్న లేత వెలుతురులో బొంతపైన పిల్లలు ముడుక్కున్నారు. ముసలావిడ గుడిసెలోంచీ తన బొంత తీసుకొచ్చి పిల్లలకవతల పరచుకుంది. పంచరత్న మెట్లపైన కూర్చుని ముఖాన్ని అవతలికి తిప్పుకుంది.

హాల్లోంచీ యింటిగల్లాయిన గురక మంద్రంగా వెలువడసాగింది. గుడిసెముందున్న దీపం చుట్టూ రెక్కల పురుగులు గానుగెద్దుల్లా తిరుగుతున్నాయి.

శేషాద్రి కొండలు చీకటిలో కలిసిపోవడంతో మెట్లదారి పక్కనున్న దీపాలు ఆకాశంలోంచీ జారిపడుతున్న నక్షత్రాల్లా కనబడుతున్నాయి. కొండకింద దీపాలు తగిలించుకున్న వూరు తెరుచుకున్న నక్షత్రాల ఆస్పత్రిలావుంది.

తిమ్మక్క పొగాకు దుగ్గును తిత్తిలోంచీ చేతికి తీసుకుంటూ "వాడెవుడో యేందో చేసినాడని నీ మొగుడ్ని సాధిస్తే యెట్లతల్లీ! రెండు కవళాలు తినేసి రావో... నువ్వు తినలేదని ఆ మనిషి గూడా వస్తుపడుకోనుండాడు. యింటిగల్లామె చెప్పింది యిన్లేదానువ్వు" అంటూ మొదలుపెట్టింది.

రాజయ్య యింటికి దూరంగా వెళ్ళి నిలబడి బీడీ వెలిగించుకున్నాడు.

"మా ఫానుకింద వాళ్లెట్ల పండుకోని నిద్రపోతారు? నాబిడ్డల్నిట్ల అసోద్యంలో దొంగల్లోలేదేం న్యాయం?" పంచరత్న గొంతు మళ్లీ చీకటిని రంపంలా పర్రున కోసింది.

వులిక్కిపడి, పొగాకును నమలడంసైతం మరచిపోయి, "యేందీ? యేందీ?" అంది తిమ్మక్క.

"ఆఫాను మాది. మా యింటాయిన మావూరి దాంకా పొయి, అంగిట్లో నించీతెచ్చి, సొయంగా బిగించిందది. దానికింద పండుకునే అతికారం నా బిడ్డలకు గాకుండా యింకెవురుకైనా యెట్లుంటాది? యింతజరిగినా ఆ మొగోడు గొమ్మునే వుండాడు. యీ మాదిరిగానేనెన్ని అన్యాయాలు వోర్చుకోవాల్ల? యెన్ని అగసాట్లు పడాల్ల?" పంచరత్న అదే తీవ్రతతో చెప్పుకుపోయింది.

"అట్లంటే యెట్ల పంచరత్నా! యిల్లే వాళ్ళది. మనం కూలీవన్లు చేసుకునేదానికొచ్చినోళ్ళం... వాళ్ళతో పందెమేస్తే మనకు జరిగితిందా చెప్పు?" తిమ్మక్క నివ్వెరపోయి చూస్తూనే మందలించింది.

బీడీ పారేసి వచ్చిన రాజయ్య" కొంచెం మెల్లింగా మాట్లాడు... వాళ్లుయింటే బాగుండదు" అని భార్యను కసిరాడు.

పంచరత్న నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో చీకట్లోకి చూస్తూ నిట్టూర్చింది. కాస్సేపాగాక "ఆ ముండా పాము యీ పక్కన్నే తిరగాడతా వుండాది. పొద్దనగూడా గనబడింది. బిడ్లల్నేసుకోని యీ అద్దోనంలో పండుకుంటే నాకు నిద్రెట్ల పడితింది?" అని వాపోయింది.

రాజయ్య ఆమెకు బారెడు దూరంలో కూచుని "యీపొద్దు గనబడిందా? యెక్కడ?" అని ఆందోళనతో అడిగాడు.

పంచరత్న తల తిప్పలేదు.

"పొద్దన జూసినావా? యెక్కడమ్మీ?" అంటూ తిమ్మక్క పక్కకు జరిగి బయంబయంగా అడిగింది.

"ఆ పక్కన... నీళ్ళ తొట్టి దగ్గిర. జరజరా ఆ మూలుండే పుట్టలోపలికి పొయ్యింది." అంది పంచరత్న. తరువాత పక్కకు తిరిగి పిల్లలపైన దుప్పటికప్పుతూ "పాడూ చీగిటీగలు... వీటికి ధూముగూడా తగల్లేదు. బిడ్డలుతిన్న తిండంతా యివ్వే తాగేస్తావుండాయి" అంది గద్గదమైన గొంతుతో.

"అది చెదులుండే పుట్ట..... పాము దాంట్లోలేదు" అన్నాడు రాజయ్య.

"నేను చూస్తావుండగానే ఆపాము ఆ పుట్టలోకి దూరింది" పంచరత్న వురిమిచూసింది.

"దాన్ని జూస్తే మనకెంతబయిమో, మనల్ని జూస్తే దానికీ అంతే బయిం.... మనిషులలికిడి యినబడగానే అదాపుట్టలోకి దూరేసుంటాది...." అంటూ తలవూపాడు రాజయ్య.

తరువాత ముసలావిడకేసి తిరిగి "యీ తావులో యిప్పుడైతే యిండ్లు లేస్తావుండాయి. ముందు యిదంతా పైర్లు జేస్తావున్న నేల. పాములూ కప్పలూ తిరగాడతావున్నతావు. అవిటి తావులోకొచ్చుండేది మనమూ... అవిటి తావులో అవి తిరగతావుంటే రాద్ధాంతం జేసేదేంన్యాయం చెప్పు తిమ్మక్కా!" అని సరాయించాడు.

"అట్లనిజెప్పి అవిట్నే తెచ్చి నట్టింట్లో పెట్టుకోమను పెద్దమ్మా! నేనూ నా బిడ్డలూ నెత్తిమీద గుడ్డేసుకోని పోతాము" పంచరత్న క్రీంకారం చేసింది.

తిమ్మక్క రాజయ్యను మాట్లాడద్దన్నట్టుగా సైగచేసాక "రెండు పిడచలు తినేసి రాబోమ్మా! కడుపులో యేమీ లేకుంటే నిద్రరాదు" అంది.

చాలాసేపు మౌనంగా వుండిపోయిన పంచరత్న నింపాదిగా "నా బిడ్డలిట్ల చీగిటీగల్లో పండుకోనుంటే నాకు అన్నమెల్ల సయిస్తింది పెద్దమ్మా! యెన్నుమింద గువ్వమాదిరి పెరిగిందాన్ని. పెండ్లయి తానే నాకీమాదిరిగా అదువుల్లో తెల్లారతావుండాది. తెల్లారినుంచీ నాకు కండ్లు మూసినా తెరిచినా ఆ పామే కనబడతావుండాది. రెండు బారలుండాది. తలుచుకుంటే నాకు వొళ్ళు మానైపోతావుండాది" అంది.

"నేను అదువుల్లో పుట్టి పెరిగినోన్నే తిమ్మక్కా!" రాజయ్య వెంటనే అందుకున్నాడు. "దాని మాదిరిగా నాకు పాములన్నా అడివి పందులన్నా బయింలేదు. యిప్పటికి నేనెన్ని పాముల్ని చంపినానో నాకే లెక్క తెలవదు. దాన్ని పండుకోమను. యెంతయినా యీ యింటికి వాచ్‌మేను నేను గదా!"

పూరింటి కవతల పొదల్లోంచీ జరజరమని సవ్వడి వచ్చింది. కుక్కపైకిలేచి మొరగసాగింది. రాజయ్య పంచపైకెగ గట్టుకుని బాటరీ చేతబట్టుకుని అటుకేసి నడచాడు.

"ఆ పక్కకు పోవద్దు" అంది పంచరత్న కీచుబోతున్న గొంతుకతో. రాజయ్య రెండడుగులు ముందుకేయగానే "పోవద్దన్లేదా నిన్ను? అదెట్లపోతే మనకేల? నువ్వొచ్చి గుట్టుగా కుర్చో" అని అరిచింది.

రాజయ్య వెనుదిరిగివస్తూ "యెంటవ... బాట్రీ లైటు పడతానే వురికింది" అన్నాడు.

"యెంటవా? దానికే యింత రంపు జెయ్యాల్నా?" తిమ్మక్క పెదవులు చప్పరించాక పెద్దగా ఆవులించింది.

యెవరికో చెబుతున్నట్టుగా "పల్లె కొంపల్లో వుండేటప్పుడు నేను చాకలోళ్ళకు చాకల్ది... ... యీ టౌను కొచ్చినాంక వాచ్‌మానుకు వాచ్‌మేను..." అంది పంచరత్న నిష్ఠూరంగా.

కాస్సేపు నిశబ్ధంగా వున్నాక "అప్పటికి నేను వూరోళ్ళ గుడ్డల్ని వుతికినట్లే దీని గుడ్డలు గూడా వుతకలేదా తిమ్మక్కా? యీ తావులో యీ యింటికి కావిలున్నట్టే దీనికీ బిడ్డలకూ గూడా కావిలుండలేదా చెప్పు! నా అగసాట్లు నేనెవురితో చెప్పుకోవాల?" అన్నాడు.

దూరంగా కడుతున్న యింటి దగ్గర వూరకుక్కొకటి పెద్దగా మొరగసాగింది. గుడిసెముందు పడుకున్న కుక్కపైకిలేచి గొంతు సవరించుకోబోయింది. రాజయ్య "దూయ్ గొమ్మునుండు" అని చేయి విసిరాడు. అది మళ్ళీ పాత భంగిమలోనే పడుకొంది.

"అందుకే యీ వాచ్‌మేను పనీ, బేల్‌దారీ కూలీల పనీ వొద్దు. గుట్టుగా వూర్లో కులవృత్తి చేసుకుందామని చిలక్కు చెప్పినట్టు చెప్పినా తిమ్మక్కా! యిన్లేదు" అన్నాడు రాజయ్య

యెక్కడినుంచో రైలు కూతొకటి దారి తప్పించుకుని వస్తోంది. మరెక్కడినుంచో గుడ్ల గూబ అరుపు బయాన్ని రేకెత్తిస్తోంది.

"ఆపల్లె కొంపల్లో యెంతగా వొంగొంగి బతికినా గుణం లేదు పెద్దమ్మా! చాకలోళ్ళు చాకలోళ్ళని కడగొట్టోళ్ళుగా చూస్తారుగానీ నలుగురితో సమానంగా యెంచరు. అట్లాంటోళ్ళకు యెందుకు అణకువగా పడుండాల చెప్పు?" అది పంచరత్న.

ఆకాశంనుంచీ నక్షత్రమేదో రాలి పడుతున్నట్టుగా కనబడుతోంది. కొండ శిఖరంపైన నామాల్లో వొక గీత వెలగడం మానేసినట్టుంది.

"మా వూరుగాదని దాని వూరికే పోతిమి. అదీ బాగలేదని యీడికొస్తిమి. వైరింగు పనొచ్చునని కరెంటంగిట్లో పనిచేసినాను. అది లాభంలేదని యీడ మేస్త్రీ దగ్గిర కూలీ కొచ్చినాము. పాత వాచ్‌మేను పారిపోతానే మేస్త్రీ నాకే యీపని పెట్టినాడు. యిక్కడైనా నాకు కూలు కుదిరేది దీనికిష్టంలేదు..." రాజయ్య గొంతు జీరబోయింది.

హాల్లోపలినుంచీ ఫేనుసవ్వడి అంతకంతకూ పెరుగుతున్నట్టుగా వినపడుతోంది. యింటిచుట్టూ వున్న ముళ్లచెట్ల పొదల్లోంచీ కీచురాళ్ళు గీపెడుతున్నాయి.

"యీ మాదిరి యిండ్లు గట్టేతావుల్లో సంసారం చేసే దానికయితిందా పెద్దమ్మా! పగుల్లో పనిచెయ్యాల. రేత్రుల్లో యేదతావు దొరికితే అక్కడ పండుకోవాల.... యిప్పుడీ యింటికి సొంతగల్లోళ్ళొచ్చి మమ్మల్నీ మాదిరిగా యీదిలోకి తరిమేసినారు. యిప్పుడు నేనూ, నా బిడ్డలు యాడికి పోవాల్ల?..." పంచరత్న గొంతు యేడుపుతో బొంగురుపోయింది.

"వాళ్ళొచ్చింది గృహప్రవేశమైనాంక మూడు నిద్రలు పొయ్యేడానికి... గట్టిగా పనిచేస్తే యింకా నెలదినాల పని మిగిలే వుండాది... యీ మూడు దినాలూ అయిపోయినాక నెలదాంకా వాళ్ళు రారు..." అన్నాడు రాజయ్య గొంతు తగ్గించి వేడుకుంటున్నట్టుగా.

యింటిగల్లాయిన గురక క్రమంగా పెద్దదై హాలునంతా క్రమ్మేసింది. వరండాలో పడుకున్న తిమ్మక్క మెల్లగా గుర్రు పెట్టసాగింది.

రాజయ్య మోకాళ్ళపైన దాచుకున్న తలపైకెత్తాడు. వరండా మెట్లపక్కన చీకటిలో మురికిగుడ్డల మూటలా లుంగలు చుట్టుకుని కూర్చున్న భార్యతో యేదో చెప్పడంకోసం పెదవులు విప్పబోయాడు. తరువాత "ప్చ్...ప్చ్" అని పెదవులు చప్పరిస్తూ పిల్లలపైన దుప్పటిని సర్దాడు. వాళ్ళపక్కన అలాగే ముడుచుకుని పడుకున్నాడు.

గుడిసెముందున్న దీపం గూడా నిద్ర ముంచుకొస్తున్నట్టుగా జోగసాగింది. దీపాలుకుట్టిన నల్లటి శాలువా కప్పుకున్న వూరు నిద్రలో మునిగిపోయింది.

* * *

పులిక్కిపడి కళ్ళుతెరిచి "యెవురాడ? యెవురాడ?" అని గొణిగాడు రాజయ్య

"సరైన కావిలోడే దొరికినావు మాకు. యీ ఫానింత పెద్దగా శబ్ధం చేస్తున్నా మెలకువ రాలేదా నీకు?" అని గర్జించాడు యింటిగల్లాయిన.

అరిచేతులతో ముఖం రుద్దుకుని, కళ్ళు చిట్లించుకుని చూశాడు రాజయ్య

వరండాలో పిల్లలు పడుకునే వున్నారు. హాల్లోపల డాలీ నిద్రపోతూనే వుంది. కుర్చీలో కూర్చునివున్న యింటిగల్లావిడ తిరగకుండా ఆగిపోయివున్న ఫానుకేసి బయంగా చూస్తూ "యిదేం ఫాను? అదెక్కడ తెగి పైన పడుతుందోనని హడలిపోయాను" అంది.

"సరే, డాలీని లేపు.... యింటికెళ్దాం" అన్నాడు యింటిగల్లాయిన.

"డాలీ, లే వెళ్దాం" యింటి గల్లావిడ పాపాయిని బలవంతంగా లేపి కూచోబెట్టింది.

"బంగరట్లా ఫాను... రెండు నెల్లుగా జమ్మని తిరగతా వునింది" అంది పంచరత్న వుక్రోషంగా.

"అదేం ఫాను? సవుండెక్కువ. వచ్చేగాలి తక్కువ" అన్నాడు యింటిగల్లాయిన విసుగ్గా.

"అదేమో నాకు తెలవదు. మాఫాను మాకు కావాల్ల... అది లేకపోతే నా బిడ్డలకు నిద్రరాదు" అంది పంచరత్న కరకుగా.

యింటిగల్లావిడ విస్తుపోయి" కొంపదీసి దాన్ని రిపేరు చేసిమ్మంటావా యేమిటి?" అని అడిగింది.

రాజయ్య భార్యకేసి బిత్తరచూపులు చూడసాగాడు.

"సాయింత్రానికి మా ఫాను మాకు రిపేరు చేసియ్యండి. లేకపోతే నే నొప్పుకోను" పంచరత్న వెనక్కు తగ్గలేదు.

"రెండు నెలలుగా యీ ఫాను మాకరెంటుతోనే తిరుగుతోంది గదా! ఆ చార్జీ లెవురు గడతారు?" యింటి గల్లావిడ కోపంతో వురిమిచూసింది.

"కావిలునిందానికి ఫానేసుకున్నాము. దానికేమీ కరెంటు చార్జీ గట్టాల్సినపన్లేదు" పంచరత్న సమాధానం ప్రశ్నను తరుముకొచ్చింది.

యింటి గల్లాయిన చెప్పులు తొడుక్కుంటూ "నీ భార్య పొద్దున్నే తగువేసుకోడానికి చూస్తోంది రాజయ్యా! అందరూ ఆమె గురించి చెబుతూంటే యేమో అనుకున్నాను. వాచ్‌మేనుగావుండే మనిషి వొంటిగావుంటే మంచిది, కుటుంబమంతా వచ్చి కూచుంటే మంచిదిగాదు - అని ఆ మేస్త్రీ చెప్పనే చెప్పాడు. అయితే పోతే పోనీలే, బీదవాళ్ళని చూశాన్నేను. యిప్పుడు నీ భార్య మాపైకే పోట్లాటకొస్తోంది" అన్నాడు కోపంగా.

"అదంతా నాకొద్దు... సాయింత్రానికి నా ఫాను నాకు తిరగాల..." పంచరత్న తన వాదాన్ని మానలేదు.

"యిలాగైతే లాభంలేదు. చిన్న ఫాను దగ్గరే యింత చిన్న బుద్ధయితే యేం బాగలేదు" అన్నాడు యింటిగల్లాయిన రౌద్రంగా.

"యీ మాదిరి యెదిరించే వాచ్‌మేను మాకొద్దు... ముందు మాయింట్లోనించీ బయటికి వెళ్ళండి" యింటిగల్లావిడ గొంతు చించుకుంది.

"పోకుండా యిక్కడ్నే వుంటామా? మా ఫానుమాకు యిచ్చెయ్యండి. మీరు వుండమంటే గూడా వుండం." పంచరత్న గూడా గొంతు పెంచింది.

యింటికి నూరబారల దూరంలో వో పొద వెనకనుంచీ బయటికొచ్చిన తిమ్మక్క పెద్దగా అరిచింది. అర్థంగాని మాటలు వెలువరిస్తూ రెండుగెంతులు గెంతాక "ప్ప...ప్ప...ప్పాము" అని అరుచుకుంటూ ముందుకు విసురుకొచ్చింది.

కర్రతో బాటూ పరిగెత్తిన రాజయ్య అక్కడే ఆగి, కళ్ళు పెద్దవిగా చేసుకుని చూశాక "చచ్చిపొయ్యుండాది.... యింకా తోక కదలాడతావుండాది. చంపేసి గెడిసేపుగూడా అయుండదు" అన్నాడు.

యింటిగల్లాయిన భయపడుతూ తొంగి చూసి "నాగుపామూ?" అని అడిగాడు.

"సరిగ్గా తలపైన పడుండాది రాయి... పడగ కనపడాటంలేదు" అన్నాడు రాజయ్య తడారిపోతున్న గొంతుతో.

"నాగుపామయితే అట్ల వూరికే పారేయగూడదు. కాల్చేయాల... నాలుగు చింకి కంపలు తెచ్చేసి కాల్చేయి రాజయ్యా!" అంది తిమ్మక్క.

డాలీ స్కూటరు పైకెక్కగానే "పోదాం పదండి" అంది యింటిగల్లావిడ కనురెప్పలు బయంతో టపటపలాడిస్తూ.

స్కూటరు దుమ్మును రేపుతూ పరిగెత్తింది.

చచ్చిన పామును కర్రతో వో పొదలోకి తోసేశాక రాజయ్య హాల్లోకొచ్చి ఫానుకేసి చూశాడు. ఫానునుంచీ వచ్చిన రెండు కరెంటు తీగలు యింకా ప్లగ్గులోపలే వున్నాయి. కింద అడుగుపొడవున్న కరెంటు తీగ కనిపించగానే వంగి చేతికెత్తుకున్నాడు. గుడిసెలోంచీ స్క్రూడ్రయివరు తీసుకొచ్చి స్టూలుపైకెక్కి ఫానురెక్కలు విప్పసాగాడు.

తిమ్మక్క బాగా దగ్గరికొచ్చి గొంతు తగ్గించి "నువ్వే రిపేరుచేసి తెస్తావా రాజయ్యా?" అని అడిగింది.

విప్పిన ఫాను రెక్కను నేలపైన పెడుతూ రాజయ్య భార్యకోసం చూశాడు. పంచరత్న వాచ్‌మేను గుడిసెలోంచీ పాతగిన్నెలున్న గోతం తీసుకొచ్చి బయటపడేస్తోంది. నిద్రలేచిన పిల్లలిద్దరూ తల్లి కొంగుపట్టుకుని తిరుగుతున్నారు.

మరో రెక్కను విప్పుతూ "దానికి పాములంటే చచ్చేంత బయం తిమ్మక్కా! అయితే దానిది బలేగురి... సరైన మొగోడు వొక చేత్తో యెత్తలేనంత పెద్ద బండది. కానీ ఆ వుగ్రంలో దానికి బరువూ గిరువూ తెలిసినట్టులేదు... అన్నాడు రాజయ్య.

"అంటే... ఆ పామును చంపింది నీ పెండ్లామా? నిజింగా?" ముసలి తిమ్మక్క నోరు పెద్దగా తెరిచేసింది.

"నేను నిద్రలో వుండానని అదే అంతపనిచేసుండాది. అదే వుగ్రంలోవచ్చి ఫాను ప్లగ్గులో వైరుదోపినట్టుండాది..." అతను తనతో తాను మాట్లాడుకుంటున్నట్టుగా చెప్పసాగాడు.

"అవునా? నిజింగా?" తిమ్మక్క నోరు మూతబడలేదు.

"అదా మాదిరి వుగ్రంలో వుండేటప్పుడు నరమానవులేం జెప్పినా యినదు. యిక్కడుండి గిచ్చి జెగడాలు దెచ్చుకునేదానికి నావల్లగాదు..." మరో రెక్కను విప్పి కింద పెడుతూ రాజయ్య తేల్చిపారేశాడు.

"అయితే యిప్పటికిప్పుడు యాడికి పోతారు నాయనా?" ముసలి తిమ్మక్క అంగలార్చింది.

"యేడ తావు దొరికితే ఆడికి... యేడ దానికి కోపం రాదో ఆ తావుకు... యీడికి రాకముందు యెన్టీఆర్ కాలనీలో బాడిగకున్నాం. ఆ యిల్లు యింకా ఖాళీగా వుందేమో చూడాల..." అన్నాడు రాజయ్య పెద్దగా నిష్టూరుస్తూ.

గుడిసెలోంచీ మరో గోతం తీసుకొచ్చి బయట పడేశాక గొంతులోని నరాలన్నీ పైకుబుకుతుండగా, శక్తినంతా వుగ్గబట్టుకుని "నా ఫాను అరువుచేసీకపోతే నేను గొమ్మునుండను" అని అరిచింది పంచరత్న.

(నవ్య దీపావళి సంచిక 2009)